

17.3.2016

Dnro 1251/4/15

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Juha-Pekka Konttinen

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANON VIIVÄSTYMINEN VAMMAISPALVELUASIASSA

1 KANTELU

Kantelija arvosteli eduskunnan oikeusasiamiehelle 4.3.2015 osoittamassaan kirjoituksessa A:n kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan menettelyä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen täytäntöönpanoa koskevassa asiassa. Kantelijan mukaan vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua koskevan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen täytäntöönpano on viivästynyt sosiaalitoimessa.

2

SELVITYS

- - -

3

RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Hallintolain 7 §:n mukaan asiointi ja asioiden käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 23 §:n mukaan hallintoasia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Hallintolain mainittu säännös viivytyksettömästä käsittelystä ei sisällä nimenomaista säännöstä siitä, missä ajassa hakemukset, vaatimukset tai muut viranomaiselle kuuluvat hallintotoimet ja asiat kuten päätöksen täytäntöönpano tulee käsitellä. Käsittelyajan viivytyksettömyyttä arvioitaessa on otettava huomioon asian merkitys palvelua tai tukitointa hakevalle henkilölle. Hallintolaissa säädetty vaatimus viivytyksettömälle asian käsittelylle koskee hallintoasian käsittelyä kaikissa sen eri vaiheissa. Tämä merkitsee siis myös sitä, että päätöksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä viivyttämättä.

Vammaispalvelulain 3 a §:n 3 momentin mukaan vammaispalvelulain mukaisia palveluita ja tukitoimia koskevat päätökset on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on esittänyt palvelua

tai tukitointa koskevan hakemuksen. Mikäli asian selvittäminen erityisestä syystä vaatii pitempää käsittelyaikaa, voidaan päätös tehdä myös myöhemmin. Tällaisessa tilanteessa viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä muut selvitykset.

Vammaispalvelulain 3 a §:n tarkoittama kolmen kuukauden määräaika päätöksenteolle ei ole päätöksenteon vähimmäis- tai enimmäismääräaika. Päätös asiassa on tehtävä heti, kun asiassa mahdollisesti hankittavat selvityksen on saatu. Päätöksentekoon varattavaa aikaa arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota myös siihen, minkälaisesta asiasta kulloinkin on kysymys.

3.2 Saatu selvitys

Korkein hallinto-oikeus kumosi kantelijan kuljetuspalvelua koskevalla päätöksellään (KHO 19.11.2014 T 3614) Vaasan hallinto-oikeuden ja A:n sosiaali- ja terveyslautakunnan päätökset ja palautti asian lautakunnalle lakisääteisten kuljetuspalvelujen myöntämistä varten. Korkein hallinto-oikeus totesi päätöksensä perusteluissa, että kantelija on vaatinut kahdeksaa yhdensuuntaista työmatkaa viikossa, mihin hänellä on oikeus, mikäli nämä matkat ovat välttämättömiä työssä suoriutumisen vuoksi. Korkein hallinto-oikeus totesi vielä, että kuljetuspalvelua ei ole mahdollista rajoittaa loka-huhtikuun väliseen aikaan, koska yrittäjänä toimivalla kantelijalla voi olla kuljetuspalvelun käyttämiseen oikeuttavia työtilaisuuksia Pietarsaareissa ja sen lähikunnissa toimipisteensä ulkopuolella myös kesä kautena. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus piti kuljetuspalvelun ajallista rajoittamista tässä tapauksessa lakiin perustumattomana.

Selvityksen mukaan edellä mainittu korkeimman hallinto-oikeuden päätös saapui 24.11.2014 A:n sosiaali- ja terveystoimistolle. Kantelijan asia käsiteltiin seuraavassa sosiaali- ja terveyslautakunnan yksilöjaoston kokouksessa 10.12.2014, jossa lautakunta päätti palauttaa asian viranhaltijalle uudelleen valmisteltavaksi, jotta kantelijan kuljetuspalvelun tarve voidaan selvittää. Yksilöjaoston pöytäkirjat tarkastettiin 16.12.2014 ja postitettiin kantelijalle. Viranhaltija soitti kantelijalle 24.2.2015 sopiakseen tapaamisen koskien kuljetuspalvelun myöntämistä. Selvityksen mukaan kantelija halusi palata asiaan vasta sitten kuin hän oli keskustellut ja sopinut ajankohdasta näkövammaisten järjestön edustajan kanssa. Kantelija ilmoitti, että tapaaminen sopii 11.3.2015. Tapaamisen jälkeen 11.3.2015 viranhaltija teki kantelijalle uuden toistaiseksi voimassaolevan kuljetuspalvelua koskevan päätöksen työmatkoja varten (8 yhdensuuntaista matkaa viikossa).

Selvityksen mukaan kantelija ei ollut käyttänyt lokakuun 2012 ja maaliskuun 2015 välisenä aikana yhtään ainuttakaan työhön myönnettyä kuljetuspalvelumatkaa, joten oli tarpeen tehdä uusi arvio siitä kuinka paljon matkoja myönnetään ja mikä oli hänen todellinen kuljetuspalvelujen tarve. Samalla oli tarkoitus muuttaa päätös koskemaan kaikkia vuoden kuukausia korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen edellyttämällä tavalla. Selvityksessä pahoitellaan sitä, että asiakas on joutunut odottamaan asian ratkaisua vuodesta 2012.

3.3 Arviointi

Saamani selvityksen mukaan korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen täytäntöönpano kesti A:n sosiaalitoimessa noin kolme ja puoli kuukautta. Selvityksen mukaan sosiaalitoimen viranhaltija oli yhteydessä kantelijaan ja ryhtyi selvittämään asiaa vasta kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun korkeimman hallinto-oikeuden päätös oli saapunut sosiaalitoimelle. Mielestäni kantelijan asiaa ei ole käsitelty ilman aiheetonta viivytyksiä siten kuin hallintolaissa ja vammaispalvelulaissa edellytetään.

Kuten edellä totesin, hallintolaissa säädetty vaatimus viivytyksettömälle asian käsittelylle

koskee hallintoasian käsittelyä kaikissa sen eri vaiheissa. Tämä merkitsee myös sitä, että päätöksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä viivyttämättä. Käsittelyajan viivytyksettömyyttä arvioitaessa on otettava huomioon asian merkitys palvelua tai tukitointa hakeneelle henkilölle. Mitä suurempi merkitys ratkaisulla on asianomaisen jokapäiväisen elämän kannalta, sitä joutuisampaan käsittelyyn asiassa tulee pyrkiä. Korostan, että sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus luottaa siihen, että viranomainen huolehtii oma-aloitteisesti tuomioistuinten päätösten täytäntöönpanosta. Joissain tapauksissa päätöksen täytäntöönpano voi edellyttää asiakkaan omaa myötävaikutusta. Tällaisesta tilanteesta ei nyt ole ollut kuitenkaan kyse.

Vammaispalvelulain mukaisten subjektiivisten oikeuksien, kuten esimerkiksi kuljetuspalvelun, kohdalla viranomaisilta edellytetään, että asian käsittelyn joutuisuuteen ja päätöksen täytäntöönpanon viivytyksettömyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Mielestäni edellä mainitut seikat olisi tullut ottaa huomioon kantelijan kuljetuspalvelua koskevaa korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä täytäntöönpanossa.

A:n sosiaalitoimi on selvityksessään pahoitellut kantelijan kuljetuspalvelua koskevan asian käsittelyyn kokonaisuudessaan kulunutta aikaa. Tämän vuoksi kantelijan kirjoitus ei anna aihetta puoleltani muuhun kuin että kiinnitän A:n sosiaalitoimen huomiota tuomioistuimen päätöksen viivytyksettömästä täytäntöönpanosta sanottuun.